

## Έτος Bach 2000

Η Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη Λ. Βουδούρη διοργάνωσε μεταξύ 23 Μαρτίου και 20 Απριλίου 2000 κύκλο 5 διαλέξεων με γενικό τίτλο "Όψεις της Μουσικής του Johann Sebastian Bach", με γνωστούς μουσικολόγους και θεωρητικούς, ως συμμετοχή της στον παγκόσμιο εορτασμό του Έτους Bach 2000.



Ο κ. Basil Foster (23.3) αναφέρθηκε στη βιογραφία του συνθέτη και στο πώς αυτή συνδέεται με το έργο του × ο κ. Christoph Stroux (30.3) χρησιμοποίησε τις πληροφορίες για τις εκδόσεις των έργων για να οδηγηθεί σε συμπεράσματα για τη συνθετική προσέγγιση του Bach × ο κ. Παναγιώτης Αδάμ (6.4) αναζήτησε τις πληροφορίες για μια ιστορικά αποδεκτή εκτέλεση σε κείμενα και εκδόσεις της εποχής Μπαρόκ × η κ. Irmgard Lerch - Καλαβρυτινού (13.4) ακολούθησε την τύχη της μουσικής του Bach στα 100 χρόνια που ακολούθησαν το θάνατό του (1750) · και ο κ. Νίκος Παπαδημητρίου (20.4) περιέγραψε το «ιδιαιτερο αρμονικό ύφος των 371 Χορικών του Bach» γύρω από τις λέξεις-κλειδιά: τονικότητα, τροπικότητα, κατευθυντική και λειτουργική αρμονία.

Η ανταπόκριση του Αθηναϊκού –και όχι μόνον- κοινού κρίνεται ως πολύ ικανοποιητική, τόσο ως προς τον αριθμό (συνολικά περί τα 120 άτομα), όσο και ως προς το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή. Δείγμα της θετικής ανταπόκρισης του κοινού στην πρώτη, πειραματική αυτή εξόρμηση της Βιβλιοθήκης ήταν το κατ'επανάληψιν αίτημα της διοργάνωσης και άλλων, αναλόγων εκδηλώσεων στο άμεσο μέλλον × αίτημα το οποίο η Βιβλιοθήκη λαμβάνει πολύ σοβαρά υπόψιν.

Στο ίδιο πλαίσιο, της συμμετοχής δηλ. της Βιβλιοθήκης στο Έτος Bach 2000, δημοσιεύουμε στο Τετράδιο μικρή επιλογή Βιβλιογραφίας, Αρθρογραφίας και Δισκογραφίας από τις συλλογές της Βιβλιοθήκης γύρω από τη μορφή και το έργο του Κάντορα της Λειψίας.

*Το Τετράδιο*

## Βιβλία Αναφοράς

Wolfgang Schmieder, *Thematisch - systematisches Verzeichnis der musikalischen Werke von Johann Sebastian Bach: Bach Werke-Verzeichnis (BWV)* (Wiesbaden: Breitkopf & Härtel, 1990)

Δεύτερη έκδοση του Θεματικού Καταλόγου των έργων του Bach (ά έκδ. 1950, 200 χρόνια μετά τον θάνατό του). Ο επιμελητής εξηγεί τις δυσκολίες οι οποίες συναντώνται στην κριτική επεξεργασία των πηγών των έργων του Bach. Η αναφορά στα έργα του Bach γίνεται σύμφωνα με τους αριθμούς BWV.

Hans-Joachim Schulze και Christoph Wolff, *Bach Compendium* (Frankfurt: Peters, 1984 - )

Ο σκοπός της έκδοσης αυτής η οποία δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη, είναι να προσφέρει μια πλήρη βιβλιογραφική και αναλυτική πηγή πληροφόρησης για το σύνολο των φωνητικών έργων του Bach. Πρόκειται για μια έγκυρη έκδοση που συμπεριλαμβάνει τα αποτελέσματα πρόσφατων ερευνών, και παρέχει ταξινόμηση και συστηματική ανάλυση σύμφωνα με το είδος (genre) του κάθε έργου. Οι βιβλιογραφικές αναγραφές έχουν δικούς τους αριθμούς αλλά παρατίθεται επίσης συγκριτικός πίνακας με τους αριθμούς BWV.

Michael Heinemann, επιμ., *Das Bach-Lexikon* (Laaber: Laaber-Verlag, 2000)

Μια μοναδική και πολύ πρόσφατη εγκυκλοπαίδεια για το "Μουσικό Φαινόμενο Bach" όπως

χαρακτηρίζει τον μεγάλο συνθέτη ο συγγραφέας. Περιλαμβάνονται σε αλφαβητική σειρά λήμματα τα οποία καλύπτουν όλες τις πτυχές της ζωής και του έργου του Bach, συμπεριλαμβανομένων και βιογραφιών συγχρόνων και μεταγενεστέρων μουσουργών. Το λεξικό περιλαμβάνει επίσης τη μουσική ορολογία της εποχής.

Hans T. David και Arthur Mendel, επιμ., *The Bach Reader. A Life of Johann Sebastian Bach in Letters and Documents*, αναθ. >έκδ. (London: Dent, c1966)

Επιλογή από τις πιο σπουδαίες πηγές για τον Bach σε αγγλική μετάφραση. Η μεγάλη μορφή του Bach αναλύεται μέσα από τις μαρτυρίες συγχρόνων και μεταγενεστέρων προσωπικοτήτων.

*Bilddokumente zur Lebensgeschichte Johann Sebastian Bachs*, επιμ. Werner Neumann και Hans-Joachim Schulze (Kassel: Bärenreiter, 1979)

Ενας εντυπωσιακός τόμος με ντοκουμέντα, λιθογραφίες, γκραβούρες, σκίτσα και φωτογραφίες από την ζωή του Bach, στον οποίο περιλαμβάνονται τοποθεσίες και κτίρια όπου έζησε και εργάστηκε, μουσικά όργανα που κατασκεύασε ή έπαιξε και βινιέτες από χειρόγραφα και παρτιτούρες.

Malcolm Boyd, *Bach, The Master Musicians* (Oxford: Oxford University Press, 1995)

Η θαυμάσια μονογραφία του Boyd παρακολουθεί το έργο του συνθέτη παράλληλα με τους σταθμούς της ζωής του. Παράλληλα, αποτελεί ένα έργο αναφοράς με το χρονολόγιο, την εργογραφία, το λεξικό προσώπων και την επιλογή βιβλιογραφίας που περιλαμβάνει.

Alberto Basso, *Jean Sebastien Bach*, 2 τ. (Paris: Fayard, c1984 και 1985)

Γαλλική μετάφραση από τα ιταλικά της έγκυρης βιογραφίας του Basso, η οποία πραγματεύεται, τη ζωή, το έργο και την ιστορία της εποχής του. Είναι η μόνη μεγάλη βιογραφία η οποία εκδόθηκε μετά το 1930.

John Butt, επιμ., *The Cambridge Companion to Bach* (Cambridge: Cambridge University Press, c1997)

Σπουδαίοι μουσικολόγοι από την Γερμανία, Αγγλία και Αμερική είναι οι συγγραφείς των δοκιμίων αυτών τα οποία πραγματεύονται το πνεύμα, τη μουσική και την μεταφυσική της μουσικής του Μπάχ. Όπως αναφέρεται στην εισαγωγή, σκοπός του βιβλίου είναι να προσφέρει βιβλιογραφία από την πιο πρόσφατη έρευνα για τον Μπάχ και το έργο του. Περιλαμβάνει ευρετήριο έργων του Μπάχ, ερμηνευτικές σημειώσεις και χρονολόγιο της ζωής του.

Christoph Wolff, *Bach: essays on his life and music* (Cambridge, MA: Harvard University Press, c1991)

Ο συγγραφέας γράφει στην εισαγωγή: "Το βιβλίο αυτό αντικατοπτρίζει την προσπάθεια ενός ταπεινού μελετητή να αποκαλύψει και να καταλάβει τις διαστάσεις μιας μοναδικής μουσικής ιδιοφυΐας." Σε 32 δοκίμια, ο Wolff αναλύει μερικά από τα πιο σημαντικά έργα του Μπάχ, καθώς και την ποικιλομορφία και παγκοσμιότητα της μουσικής του.

Harold J. Diamond, *Music Analysis: an annotated guide to the literature* (New York: Schirmer Books, c1991)

Στις σ. 9-40 του βιβλιογραφικού οδηγού αναλύσεων του Diamond παρουσιάζονται βιβλία, άρθρα και διατριβές με αναλύσεις έργων του Bach.

*Bach und die Stile*, επιμ. Martin Geck (Dortmund: Klangfarben, 1999)

Πρακτικά του 2ου Συνεδρίου Bach, που πραγματοποιήθηκε στο Dortmund το 1998 με θέμα «Ο Bach και τα Ύφη». Τα άρθρα (αγγλικά και γερμανικά) επιχειρούν να καλύψουν όλο το εύρος της υφολογικής ποικιλίας στο έργο του Bach, με αναφορές στο λεγόμενο 'μεικτό γούστο', το 'stylus fantasticus', το ύφος της εκκλησιαστικής μουσικής σε σύγκριση με αυτό της ενόργανης μουσικής δωματίου, τη σχέση του συνθέτη με το λεγόμενο 'stile antico' κ.ά.

Alfred Dürr, *Die Kantaten von Johann Sebastian Bach*, (München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 1971)

Η πιο πλήρης και σφαιρική παρουσίαση όλων των σωζομένων καντατών του Bach κατά τη θέση τους στο εκκλησιαστικό έτος. Μετά από μια εμβριθή ιστορική εισαγωγή η κυρίως παρουσίαση περιλαμβάνει το κείμενο, την ενορχήστρωση και σχόλια για τη μουσική και το κείμενο κάθε καντάτας. Μέχρι στιγμής το πιο πολύτιμο έργο αναφοράς για τις καντάτες του Bach.

Ulrich Meyer, *Biblical Quotation and Allusion in the Cantata Libretti of Johann Sebastian Bach*(Lanham: Scarecrow, c1977)

Οι καρποί της σχετικής έρευνας του Ulrich Meyer με στόχο να προσδιοριστεί το σύνολο των αναφορών της Βίβλου στις καντάτες του Bach συνιστούν ένα πολύτιμο βοήθημα για τον μελετητή της σημαντικής αυτής πλευράς της δημιουργίας του Bach.

Esther Meynell, *Το Μικρό Χρονικό της Άννας Μαγκνταλένα Μπάχ*, μτφρ. Τατιάνα Κωνσταντινίδη, (Αθήνα: Νεφέλη, 1990)

Με πολλά βιογραφικά στοιχεία από διάφορες ιστορικές πηγές, αυτό το "Μικρό Χρονικό" της Meynell δεν παύει να είναι μια μυθιστορηματική άποψη της ζωής του Μπάχ και δεν μπορεί να θεωρηθεί σαν αυθεντική βιογραφία. Ένα απλό, ευχάριστο ανάγνωσμα στην Ελληνική γλώσσα.

*Bach und die Nachwelt*, επιμ. Michael Heinemann και Hans-Joachim Hinrichsen, 4 τ. (Laaber: Laaber, 1997 - )

Συλλογικοί τόμοι όπου εξετάζεται με χρονολογική σειρά (1ος: 1750 – 1850, 2ος: 1850 – 1900, 3ος: 1900 – 1950, 4ος: 1950 – 2000) η πρόσληψη και η επίδραση του έργου του Bach σε μεταγενέστερους συνθέτες. Οι τόμοι 3 και 4 δεν έχουν κυκλοφορήσει ακόμη.

## Παρτιτούρες

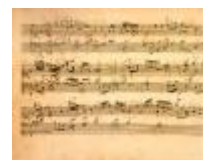
Bach, Johann Sebastian, *Neue Ausgabe sämtlicher Werke (NBA)*, επιμ. Johann Sebastian Bach-Institut Göttingen και Bach-Archiv Leipzig. (Kassel: Bärenreiter, 1954 - )

Η νέα έκδοση απάντων του Bach. Η Βιβλιοθήκη διαθέτει όλες τις παρτιτούρες οι οποίες έχουν δημοσιευθεί, δηλ. 93 τόμους με ισάριθμους τόμους κριτικών σχολίων. Από την σειρά υπολείπονται περίπου 20 τόμοι οι οποίοι δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμη.

## Σπάνιες εκδόσεις και Facsimile

Ικανός αριθμός έργων του Bach διατίθενται σε μορφή πανομοιότυπων (facsimile). Μερικά από τα έργα του Bach τα οποία έχει η Βιβλιοθήκη σε αυτή τη μορφή είναι τα εξής:

📖 *Klavierbüchlein für Anna Magdalena Bach 1725* (Kassel: Bärenreiter, 1988)



📖 BWV 232

*Messe in H-Moll* [ Λειτουργία σε σι ελάσσονα] (Kassel: Bärenreiter, 1983).



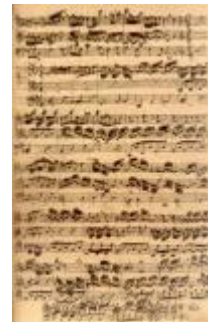
▶ BWV 248

*Weihnachts-Oratorium* [ Ορατόριο Χριστουγέννων] (Kassel: Bärenreiter, 1984).



▶ BWV 525 - 530

*Sechs Sonaten fuer Orgel* [ Εξι Σονάτες για εκκλησιαστικό όργανο] (Kassel: Bärenreiter, 1987).



▶ BWV 552, 669-689, 802-805

*Dritter Theil der Clavier Uebung bestehend in verschiedenen Vorspielen uber die Catechismus-und andere Gesaenge vor die Orgel: Denen Liebhabern, und besonders denen Kennern von dergleichen Arbeit, zur Gemüths Ergezung* (New York: Performer's Facsimiles, ?)



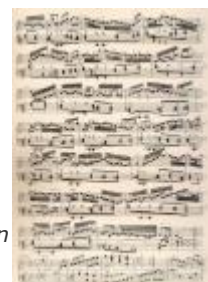
▶ BWV 825-30

*Clavier Uebung bestehend in Praeludien, Allemanden, Couranten, Sarabanden, Gigen, Menuetten, Opus 1*(New York: Performer's Facsimiles, ?)



▶ BWV 831, 971

*Zweyter Theil der Clavier Uebung bestehend in einem Concerto nach Italiaenschen Gusto, und einer Overture nach Franzosischer Art, vor ein Clavicymbel mit zweyen*



*Manualen* (New York: Performer's Facsimiles, ?)

▣ BWV 988

*Clavier Uebung bestehend in einer Aria mit verschiedenen Veraenderungen vors Clavicimbal mit 2 Manualen* (New York: Performer's Facsimiles, ?)



▣ BWV 1001 – 1006

*Sei Solo a Violino* [6 Σονάτες και παρτίτες]\_(Leipzig: VEB Deutscher Verlag fuer Musik, c1958)



▣ *Brief an den Jugendfreund Georg Erdmann von 28. Oktober 1730* (Leipzig: VEB Deutscher Verlag für Musik, [1960])

Πανομοιότυπο -και μεταγραφή- χειρογράφου επιστολής του face=Arial Bach προς τον παλιό συμμαθητή του Georg Erdmann (1682-1736) Πολύτιμη πηγή για την βιογραφία του πρώτου, στην οποία ο ίδιος αναφέρεται λεπτομερώς στις συνθήκες εργασίας του στην Λειψία.



## Επιλογή από επιστημονικά άρθρα

Parrott, Andrew, "Bach's chorus: A "brief yet highly necessary" reappraisal", *Early Music*. XXIV/4 (Nov. 1996): 551-580.

\_\_\_\_\_, "Bach's Chorus: beyond a reasonable doubt" *Early Music*, Vol. XXVI/4 (November 1998): 637-658.

Τα άρθρα του Parrott εντάσσονται στον μακρόχρονο και συχνά έντονο διάλογο γύρω από ζητήματα εκτελεστικής πρακτικής και συγκεκριμένα σχετικά με τον αριθμό των μελών στα χορωδιακά μέρη του Bach. Στο τελευταίο δίνεται επιλογή της προηγηθείσης σχετικής βιβλιογραφίας.

Street, Alan, "The Rhetoric-Musical Structure of the *Goldberg Variations*: Bach's *Clavierübung IV* and the *Institutio Oratoria* of Quintilian", *Music Analysis* 6, 1-2 (Ιούλιος 1987): 89-131.

Ανάλυση των *Παραλλαγών Goldberg* υπό το πρίσμα της ρητορικής θεωρίας (Κοϊντιλιανός). Ο συγγραφέας θεωρεί το έργο ως απάντηση του συνθέτη στις κατηγορίες του J. Scheibe, ο οποίος τον θεωρούσε μη γνώστη των ρητορικών μέσων.

Swack, Jeanne, "On the Origins of the Sonate auf Concertenart", *Journal of the American Musicological Society* XLVI/3 (Fall 1993): 369-414.

Ανιχνεύει τη Sonate auf Concertenart-- έναν τύπο σονάτας που μιμείται το Κοντσέρτο του Vivaldi στη Γερμανία, κατά τις πρώτες δεκαετίες του 18ου αιώνα. Τα κοντσέρτα του Vivaldi εκείνης της εποχής απετέλεσαν πρότυπο για τον Bach.

Wolff, Christoph, "New Research on Bach's *Musical Offering*", *Musical Quarterly* 57, αρ. 3 (1971): 379 - 408.


Τα σημαντικά αποτελέσματα της έρευνας του Wolff σχεδικά με τη σειρά σύνθεσης, την ενοργάνωση, καθώς και τη γενικότερη μουσική σύλληψη της *Μουσικής Προσφοράς*.


\_\_\_\_\_, "Bach's *Handexemplar* of the 'Goldberg' Variations," *Journal of the American Musicological Society* XXIX/2 (Summer 1976): 224-241.

Αναφέρεται στην σχετικά πρόσφατη ανακάλυψη του προσωπικού αντιτύπου του Bach των *Παραλλαγών 'Goldberg'*. Σχολιάζει επίσης συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των 14 νεο-ανακαλυφθέντων κανόνων-παραλλαγών και υπογραμμίζει τη σημασία αυτής της καινούργιας πηγής για τον Bach.

## Ηχογραφήσεις CD

*The Complete Bach Edition*, διάφοροι εκτελεστές (Teldec 2000)

Πλήρης ηχογραφική έκδοση των έργων του Bach σε 12 τόμους με αφορμή την συμπλήρωση 250 χρόνων από τον θάνατό του, η οποία στηρίχτηκε σε παλαιότερες ηχογραφήσεις της εταιρείας. Συνοδεύεται από ένα εικονογραφημένο τόμο ο οποίος περιλαμβάνει στοιχεία από την ζωή και το έργο του συνθέτη και πλήρη κατάλογο των έργων του κατά είδος. Η Βιβλιοθήκη έχει τους τόμους 5-12 της έκδοσης, ενώ το περιεχόμενο των πρώτων 4 τόμων (θρησκευτικές καντάτες) μπορείτε να το βρείτε σε παλαιότερες εκδόσεις της Teldec. 

*Mass in B Minor*, Monteverdi Choir και English Baroque Soloists, Sir John Eliot Gardiner (Archiv 415 514/15 - 2, 1985) 

*Cantatas: Selections*, Peter Kooy, χορωδία και ορχήστρα La Chapelle Royale (Harmonia Mundi HMC 901 365, 1991)

*Kathleen Ferrier, St. Matthew Passion, Arias and Choruses*, Bach Choir, Jacques Orchestra - Reginald Jacques (433 469-2 Decca 1992)

*Goldberg Variations*, Rosalyn Tureck (459 599-2 Deutsche Grammophon 1999)

Η εκτέλεση της Tureck περιλαμβάνεται στη νέα σειρά με την τεχνολογία CD-pluscore της Schott. Ο δίσκος μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως απλό CD, αλλά και ως CD-ROM με δυνατότητα παράλληλης προς την ακρόαση παρακολούθησης της παρτιτούρας, εποπτική και διαδραστική ερμηνεία των ποικιλιμάτων κ.ο.κ.

Μαίρη Τσερώνη